

Landskap: Thane

Upptecknare: *Ketty Lönnberg, Malmö*

Härad:

Berättare: Johan Richtoff

Socken: Malmo stad

Berättarens yrke: *instruktör, f.d. proffsbokare*

Uppteckningsår: 1962

Född år 1898 i Limhamn, Hyllevie m. tillhör
m. Halmö stad

Itads traditioner fr. Malmö s. 1-6.

Själva Limhamn sträckte sig till Linnégatan och söder över. Där utanför låg villor. Mot Malmö sträckte sig gränsen mot Linnéskolan. Där utanför var åker. Längs strandkanten gick Strandgatan. Limhamn levde på fiske och jordbruk men cementindustrin flyttade hit och blev allt större och större och fisket fick undanskymnd plats. Stor utflyttning genom att många reste till Amerika förr. Numera är inflyttningen stor. Den egentliga gamla delen av Limhamn låg mellan Öresundsvägen och Gamla gatan. Gatorna var mest gångstigar. Ett stort gästgiveri fanns förr i tiden på Gamla gatan. Där var det dans ibland. Varken årseldar, käll-drickning eller risning hade herr R. hört talas om. Påskris, det fanns väl i vissa familjer men det var sådana utan grannlåt. Då de drack märke i benen samlades karlarna på en krog och söp. Det var väl en avart av vikingarnas dryckesseder. Jag tror det var på våren för att de skulle bli starka framöver året.

Majstjängning har inte förekommit här ute. Inte pingst och midsommarbrud eller lövgubbar heller. Det vet jag inte vad det är.

Gökotta hade de inom föreningslivet. De samlades tidigt på morgonen i Furuskogen söder om kalkbrottet med kaffe och smörgåsar. Furuskogen finns inte mer.

Till Mikael brukade tjänstefolket få ledigt. De bytte platser då och for in till stan på marknad.

Alla Helgons dag. Sânt firade man inte alls.

Till mårtan åt de som hade råd gås. Andra fick hålla sig till

vanlig mat. Folk här ätit gås så länge jag kan minnas, om de bara haft råd.

Oskarsdagen firades ej här på Linhamn.

Vid Advent gick dom i kyrkan men ljus och stjärnor är nya påfund.

Den 6 november firades på Stortorget i stan med tal och sång av scouterna.

Den 30 november firades inte varken i Linhamn eller Malmö.

Lucia kom till sent. Enskilda föreningar hade fester med Lucia och lussekattor och kaffe och med Lucian följde två mörka manna det var mörkrets demoner. De gick in först och då Lucian kom in försvann de för Lucian fördrev mörkret makter. Lucia firades bland annat hos godtemplarna. En stads-Lucia har bara funnits en 15-20 år.

Det fanns ingenting som hette Tommasmässan.

Julmarknad förekom inne i stan. Men också här skyltade affärerna grant till julen. Man hade inga särskilda julförberedelser. Hemma fanns varken jultomtar eller julkrubbor. Julgran skaffade man sig genom att köpa den på torget. Det har förekommit så länge jag kan minnas. I granen skulle där vara levande ljus, kringlor och karameller. Granen tänades för första gången på julafton.

Fågelkärve satte de mest ut på landet.

Julbord känner jag inte till.

Om jularna gav folk som hade råd och kyrkan och de frikyrkliga kläder och matpaket åt de fattiga. Till julen åt man långfisk och ris-

gröt. Grötrim hade man. Var och en skulle rimma innan han fick börja äta.

På julaften samlades familjen och släktingar. Man åt och drack och delade ut julklapparna. Dom låg under granen och där fick var och en gå fram och ta sin. Det var alltid någon enkel sak. Man daksade inte. Dans var det mest på mellandagarna. Då gick man till bekanta. Man åt julmat eller drack kaffe. Staffan-sjungning förekom. Det var skolungdomar som gick från hus till hus klädda i vita skjortor och de sjöng sånger de lärt sig i skolan och julpsalmer. Gravsmäckning förekom visst under julen. De lade granris över hela graven och en krans av granris eller blommor.

Under nyåret hade man fest hemma. Nyårsaften var det nyårsvaka. Man skulle vaka in det nya året. Detta förekom både i föreningslivet och i hemmen. Man åt julmat och kaffe och kakor och på nyårsaften lekte både barn och äldre pantlekar, blindbock och gömma ringen. Nyårsbaler hölls av de profana föreningarna. Med uttrycket att ingen skulle få bära ut julen menade man att man skulle bjuda alla som kom på besök på något. De fick inte gå utan att ha ätit något, en klena eller något annat. Nyårsvisiter gjorde man alltid men man kallade det inte visiter. Vi sade nyårsbesök.

Trettondagen firades inte på något sätt.

Tjugondag Knut var sista juldagen, då blåstes julen ut på Stortorget i Malmö och julgranen kastades ut. Som barn var jag med på julgransplundringar. "Knut skjuter julen ut", sade man. Knutsbal firades på rådhuset.

Kyndelsmäss firades ej.

Vårfrudagen firades inte alls. Våfflor på vårfrudagen har förekommit

på de senaste åren bara.

Om tranernas roll i vårfrudagsfirandet visste herr R. ingenting om.

Till fastan bakades fastlagsbullar hemma. De åts med mjölk och utan grädd. Ingen annan särskild mat. Skolorna hade lov. Ibland fick klasserna åka skridskor på eftermiddagen innan lovet började riktigt.

Maskerader vet jag förekom ofta. De hölls mest av de vuxna. I övrigt fanns det andra fester under fastlagen.

Slå katten ur tunnan har jag varit med om. De hade hängt upp en tunna med en katt i och de slog på den med tjocka störrar tills tunnan gick itu och katten sprang ut. Det har kommit från Danmark.

Påskan kunde kallas dymmelsveckan och varje dag hade sitt namn. Så till exempel sade vi blåmåndag, vittisdag, askonsdag, skärtorsdag, långfredag, skitlördag och rensöndag. Och man skulle lura varandra med att säga "så blå du är på rocken" på blåmåndag och likadant för varje dag. Till påsk åt man ägg som färgats i kaffesump annars inte speciell mat.

Barn utklädda till påskkäringar är ett sent påfund.

Påskfester hölls inom föreningslivet men hemma också ibland. Då åt vi ägg och smörgås.

Tryckta påskkort med bilder och tryckta hälsningar skickades ofta förr.

Under långfredagen skulle man hålla sig stilla och allvarlig.

Jag tror att tröna på att häxor for till Blåkulla under skärtorsdagsnatten var allmän men alla tog den kanske inte riktigt på allvar. Valborgsmäss firades inte alls. Jag tror inte man var ledig den första maj.

Socialdemokraterna demonstrerade i stan och tågade till Folkets Park.

Kristi himmelfärdsdag var ingen särskild dag utom att det var helgdag. Marknad den dagen förekom ej. Till pingst tog man in löv från trädgården och satte in. Somliga gick i kyrkan på pingsten. Andra gick i någon av de frikyrkliga lokalerna.

Under pingsten for man till Kämpinge med häst och vagn om vädret var vackert. Mat hade man med sig och åt ute i det gröna.

Trefaldighet firades ej. Röda söndag låter socialistiskt. Har ej hört talas om det och inte höga söndag heller.

Midsommar kallades midsommar. Då tog man också in löv och majade i hemmen. Löven togs i trädgården eller hos andra som hade trädgård om man inte hade själv. Lövmarknad förekom aldrig. Löv hade ingen kunnat sälja. Det hade ingen blivit fet på.

På midsommarafton var det dans till spelmän. Det dansades ringdanser hela natten. Man skulle vara uppe hela den natten tills det blev ljus. Midsommarstång fanns på de flesta gårdar. Det var dans kring midsommarstången en hel vecka från midsommarafton och framåt. På midsommardagen var de flesta hemma men på kvällen var det dans igen.

Hamnfesten i Limhamn är 25 år gammal. Idéen till den kommer från Dragör som länge haft en skiberfest. Numera är hamnfesten utökad med tivoli och servering som hyres.

Ett barn skulle döpas omkring tre veckor efter det det fötts. Dopdräkten var en lång klänning. Släktingar och särskilt goda vänner inbjöds

ACC. N:R M. 16044:6.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

till dopfesten. Den hölls i hemmet och man bjöd på kaffe och kakor eller ett glas vin. Barnet skulle ha två faddrar. En kvinnlig och en manlig. De kallades gudmor och gudfar. De skulle ge barnet presenter men inte direkt efter dopet utan först på födelsedagar. Barnet fick ingen gåva av föräldrarna. Barnet var hedning innan det blivit döpt och upptaget i församlingen. Nöddop fick vem som helst förrätta men helst borde det vara en präst.